

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Statens skolverks förslag till nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet 2023–2027

Regeringens diarienummer (U2022/03951)

Inledning

Skolinspektionen har beretts möjlighet att yttra sig över Statens skolverks förslag till nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet 2023–2027.

Digital kompetens är en viktig framtidskompetens. Unga behöver förstå hur digitaliseringen påverkar oss och hur de ska agera i en digital värld. Samtidigt är det en av flera förmågor som elever behöver utveckla för att bidra till utvecklingen i samhället och aktivt kunna delta i studier, samhällsliv och arbetsliv. I arbetet med en nationell digitaliseringsstrategi behöver perspektiv, utmaningar och möjligheter med digitalisering i skolväsendet diskuteras och balanseras.

Skolinspektionens tillsyn och granskning tar utgångspunkt i regelverket för skolväsendet där det bland annat uttrycks nationella krav på att elever ska få möjligheter att använda digitala lärresurser. Lärare behöver kunna kombinera ämneskunskaper, metoder inom sitt ämne och sin pedagogiska kunskap om hur elever lär, med teknisk kunskap om olika teknikers funktionalitet, möjligheter och begränsningar. Det är avgörande att valen av digitala lärresurser görs medvetet, planerat och balanserat ur ett ämnesdidaktiskt perspektiv för att ha avsedd effekt. Därmed inte sagt att digitala lärresurser alltid ska användas. Aktiviteter och områden kan

belysas med många olika didaktiska grepp där digitala lärresurser är ett som behöver förekomma i olika omfattning.¹ Sammantaget behöver lärande ske i både analog och digitala lärmiljöer, på olika sätt samt med utgångspunkt i individens behov, ålder och mognad.

Målsättningarna i förslaget till strategi omfattar inte konkreta aktiviteter eller regeländringar som ger förändrade förutsättningar för Skolinspektionens verksamhet. Skolverket anger att den föreslagna strategin ska följas av en nationell handlingsplan. Inför arbetet med en nationell handlingsplan finns några medskick med utgångspunkt i myndighetens erfarenheter som Skolinspektionen vill lyfta. Skolinspektionen kan återkomma med närmare synpunkter på eventuella delar i en handlingsplan som kopplar till Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning.

Övergripande mål 1

Skolinspektionen vill framhålla de samlade erfarenheter kring olika former av digital undervisning som utvecklades genom fjärr- och distansundervisningen under covid-19-pandemin.² Situationen krävde snabb omställning och utveckling i undervisningen då digitala lärresurser behövde användas i stor omfattning för många elever i olika skolformer. För aktiviteter i relation till delmål 1 och 2 finns skäl att beakta erfarenheterna av att använda digitala lärresurser under covid-19-pandemin när det till exempel gäller elevernas förutsättningar att nå målen. Det kan handla om erfarenheterna av att använda olika digitala läromedel i undervisningen, lärares behov av kompetensutveckling och behov av ett systematiskt stöd för användningen av digitala lärresurser i undervisningen.

Vad avser delmål 3 har Skolinspektionen i granskning bland annat konstaterat att undervisningen om källkritiskt förhållningssätt behöver utvecklas för att bli relevant i förhållande till de digitala arenor som eleverna vistas på.³ Granskning har också visat att det finns utvecklingsområden när det gäller skolbibliotekens arbete för att stärka elevers digitala kompetens.⁴ Det finns risk att eleverna inte utvecklar de förmågor som krävs för att kunna bedöma informationens tillförlitlighet och användbarhet särskilt i relation till digitala källor vilket kan leda till att de får svårare att

¹ Se vidare i Skolinspektionen (2019). *Digitala verktyg i undervisningen. Matematik och teknik i årskurs 7-9*. dnr 400-2018-6938.

² Se bland annat Skolinspektionen (2021). *Fjärr- och distansundervisningens konsekvenser. Granskning av hur fjärr- och distansundervisningen under covid-19-pandemin påverkat elevernas förutsättningar att nå målen och deras hälsa*. slutrapport, dnr 2021:640.

³ Skolinspektionen (2018). *Undervisning om källkritiskt förhållningssätt i svenska och samhällskunskap. Årskurs 7-9*. dnr 400-2017:7326. Se även Skolinspektionen (2018). *Skolbiblioteket som pedagogisk resurs*. dnr 400-2016:11433.

⁴ Skolinspektionen (2018). *Skolbiblioteket som pedagogisk resurs*. dnr 400-2016:11433.

fatta välgrundade beslut. Vidare har granskning konstaterat att skolor också behöver förbättra det främjande och förebyggande arbetet mot kränkningar på nätet.⁵ Inom några av dessa områden genomför Skolinspektionen nu förnyade kvalitetsgranskningar.⁶ Skolinspektionen ser mot bakgrund av erfarenheterna positivt på utvecklade aktiviteter och stöd kring delmål 3 i den kommande handlingsplanen.

Övergripande mål 2

Skolinspektionens erfarenheter från en tidigare granskning är att det på mer än hälften av de granskade skolorna fanns utmaningar och olikvärdighet när det gällde att möta läroplanens skrivningar om att använda digitala lärresurser på ett medvetet ämnesdidaktiskt sätt. Rektorer behöver i större utsträckning leda arbetet kring användningen av digitala lärresurser inom skolorna och huvudmännen behöver se till att det finns förutsättningar och stöd för skolornas arbete.⁷ Skolinspektionen vill därför understryka behovet av att, i kommande förslag kring delmål 5, särskilt beakta hur huvudmän och skolor kan utvecklas och stödjas i att göra medvetna didaktiska val i undervisningen i relation till de digitala lärresurserna.

Skolinspektionen vill vidare framhålla behovet av att, i kommande förslag kring delmål 6 och 7, fästa uppmärksamhet vid att huvudmän och skolenheter kan ha mycket olika kapacitet och möjligheter för datasammanställning och analys av data för att utveckla och följa upp skolverksamheten. Utmaningar kring likvärdighet mellan huvudmän och skolenheter avseende delmål 6 och 7 kan behöva adresseras i kommande aktiviteter med koppling till den föreslagna nationella strategin.

⁵ Skolinspektionen (2016). *Skolors arbete mot trakasserier och kränkande behandling på nätet*. dnr 400-2015:6584.

⁶ Information tillgänglig via < [Skolors arbete för en trygg miljö på nätet fri från kränkningar \(skolinspektionen.se\)](#) > och < [Undervisningen i källkritiskt förhållningssätt – fokus gymnasieskolan \(skolinspektionen.se\)](#) >.

⁷ Skolinspektionen (2019). *Digitala verktyg i undervisningen. Matematik och teknik i årskurs 7-9*. dnr 400-2018-6938. Se även Skolinspektionen (2022). *Tematisk tillsyn av waldorfskolor. Rapport efter tillsyn av 35 grundskolor med waldorfinriktning*. dnr SI 2021:4940. Skolinspektionen (2018). *Undervisning i fritidshemmet inom områdena språk och kommunikation samt natur och samhälle*. dnr 400-2016:207.

Skolverkets plan för fortsatt arbete

I beredningen av en kommande handlingsplan är det, enligt Skolinspektionen, principiellt viktigt med en tydlig ansvarsfördelning mellan nivåerna i skolväsendet avseende olika aktiviteter för att nå målsättningarna i strategin. Inför eventuella revideringar av styrdokument som reglerar skolväsendet inom strategins område vill Skolinspektionen också betona vikten av konkret och tydlig reglering för att bland annat underlätta för en verkningsfull och stödjande inspektion inom området.

I ärendets slutliga handläggning har utredare Anne-Marie Lindström och jurist Charlotte Svanström deltagit.

Torun Rudin
Stabschef

Inger Sandberg
Föredragande, utredare